

**КИЇВСЬКИЙ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ  
ЛІНГВІСТИЧНИЙ  
УНІВЕРСИТЕТ**



**ФАКУЛЬТЕТ  
ГЕРМАНСЬКОЇ  
ФІЛОЛОГІЇ І  
ПЕРЕКЛАДУ**

**Кафедра германської  
філології**

**СИЛАБУС  
вибіркової навчальної дисципліни**

**«Фонетика, лексика, граматики англійської мови:  
діахронічний аспект»**

**Спеціальність: 035 Філологія**

**Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури  
(переклад включно), перша – англійська**

**Освітня програма:  
Англійська мова і література, друга іноземна мова, переклад**

<b>Рівень вищої освіти</b>	Перший (бакалаврський)
<b>Кафедра</b>	германської філології
<b>Факультет</b>	германської філології і перекладу
<b>Викладач</b>	<i><b>МОЙСЕЄНКО Ірина Павлівна</b></i> , кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської філології
<b>Статус дисципліни</b>	вибіркова
<b>Курс, семестр</b>	III курс, VI семестр
<b>Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС / загальна кількість годин</b>	3/90
<b>Мова викладання</b>	англійська
<b>Коротка анотація дисципліни (Що я вивчатиму?)</b>	<p>Курс спрямований на вдосконалення вмінь студентів застосовувати діахронічний підхід до вивчення фонетичних, граматичних й лексичних мовних одиниць англійської мови, вивчення історичних процесів та соціолінгвістичних факторів, які мали вплив на функціонування та формування англійської літературної мови, та основних мовних явищ, які відбулися на певному етапі її розвитку, аналіз шляхів утворення специфічних рис, які властиві для сучасного стапу англійської мови. Вивчення фонетичних, граматичних та лексичних одиниць у діахронічному аспекті сприятиме глибшому розумінню системи сучасної англійської мови у контексті неперервності та наступності лінгвістичних змін.</p> <p>Курс є важливою складовою підготовки фахівця в галузі філології,</p>

	<p>що передбачає розвиток здатності до критичного мислення, формування вміння пошуку й обробки інформації, планування і виконання прикладного лінгвістичного дослідження та ефективної презентації його результатів. Знання та навички, одержані при вивченні курсу, сприятимуть вдосконаленню мовленнєвої компетенції студентіві розвивають прагматичну компетентність, а також стимулюватимуть інтерес до подальших наукових досліджень.</p>
<p><b>Мета вивчення дисципліни</b> <i>(Чому це цікаво й потрібно вивчати?)</i></p>	<p>Ознайомити студентів із новітніми науковими здобутками порівняльно-історичного мовознавства; сформувати у студентів уміння та навички комплексного аналізу фонетичних, граматичних та лексичних процесів в англomовних текстах різних історичних періодів, виявлення та аналізу змін, що відбуваються у мовних структурах, із використанням інструментарію та методик сучасних синтаксичних теорій та теорії мовних змін, а також розвинути у студентів науково-лінгвістичне мислення, уміння орієнтуватися у науковій лінгвістичній інформації.</p>
<p><b>Результати навчання</b> <i>(Чому я навчуся на цій дисципліні?)</i></p>	<p>ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.</p> <p>ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати, інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.</p> <p>ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.</p> <p>ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.</p> <p>ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.</p> <p>ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.</p> <p>ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.</p> <p>ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.</p> <p>ПРН 21. <i>Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань і власну позицію щодо них як фахівцям, так і широкому загалу; вміти презентувати результати своїх досліджень державною та англійською мовами.</i></p> <p>ПРН 23. <i>Володіти системою сучасних лінгвокультурологічних знань, переважно про специфіку мовних картин світу і відповідних особливостей мовної поведінки носіїв англійської та другої іноземної мов, застосовуючи знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови, норми терміновживання та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації у професійній діяльності.</i></p>
<p><b>Компетентності</b> <i>(Яку сукупну користь я</i></p>	<p><b>ІНТЕГРАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ (ІК)</b></p>

отримаю від вивчення цієї дисципліни?)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі про навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної н комплексністю та невизначеністю умов.

#### **ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ (ЗК)**

ЗК 1	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 2	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК 3	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 4	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 5	Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 6	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації.
ЗК 7	Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 8	Здатність працювати в команді та автономно.
ЗК 9	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК 10	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 11	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 12	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

#### **ФАХОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ (ФК)**

ФК 1	Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
ФК 2	Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
ФК 3	Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчається.
ФК 4	Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.
ФК 5	Здатність ефективно використовувати набуті лінгвістичні знання з обраної філологічної спеціалізації у сфері мовознавчих досліджень.
ФК 6	Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя. Знання загальних принципів перекладу, а також навички та вміння його здійснення, здатність розуміти тексти мовою джерела та правильно їх транслювати мовою перекладу. Володіння граматиною англійської

	<p>мови на рівні C1 (Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання).</p> <p>ФК 7 Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).</p>																		
<p><b>Види занять і їхній розподіл за годинами</b></p>	<p>3 кредити ЄКТС; <u>90</u> год., у тому числі:</p> <table border="1" data-bbox="544 338 1509 607"> <thead> <tr> <th></th> <th>Денна/вечірня форма навчання</th> <th>Заочна форма навчання</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>лекції</td> <td>10 год.</td> <td>–</td> </tr> <tr> <td>практичні заняття</td> <td>–</td> <td>–</td> </tr> <tr> <td>практичні заняття</td> <td>20 год.</td> <td>–</td> </tr> <tr> <td>консультації</td> <td>–</td> <td>–</td> </tr> <tr> <td>самостійна робота</td> <td>60 год.</td> <td>–</td> </tr> </tbody> </table>		Денна/вечірня форма навчання	Заочна форма навчання	лекції	10 год.	–	практичні заняття	–	–	практичні заняття	20 год.	–	консультації	–	–	самостійна робота	60 год.	–
	Денна/вечірня форма навчання	Заочна форма навчання																	
лекції	10 год.	–																	
практичні заняття	–	–																	
практичні заняття	20 год.	–																	
консультації	–	–																	
самостійна робота	60 год.	–																	
<p><b>Тематика (змістові модулі) навчальної дисципліни</b></p>	<p><b>Змістовий модуль 1.</b>  <b>“Фонетика, лексика, граматики англійської мови: діахронічний аспект”</b></p> <p><b>1. Вступ.</b> Мета, завдання курсу. Поняття діахронічного підходу в лінгвістиці. Історичні передумови розвитку англійської мови в давньоанглійській, середньоанглійській та новоанглійській періоди. Пам’ятки писемності давньоанглійського, середньоанглійського та новоанглійського періодів. Вплив зовнішніх факторів на розвиток англійської мови (міграції, завоювання, мовні контакти).</p> <p><b>2. Фонетика англійської мови в історичній перспективі.</b> Історичні зміни в наголошеному і ненаголошеному вокалізмі. Система наголошених і ненаголошених середньоанглійського періоду. Відображення діалектних відмінностей середньоанглійського періоду в літературній нормі національної мови. Система середньоанглійських дифтонгів та їх фонологічна сутність. Зміни в наголошеному вокалізмі. Система фонем раннього новоанглійського періоду. Великий зсув голосних: причини, етапи, наслідки. Еволюція приголосних: палаталізація велярних приголосних, асибіляція, спрощення груп приголосних, випадіння приголосних.</p> <p><b>3. Лексика англійської мови: історичний розвиток.</b> Лексичний склад давньоанглійської мови. Латинські та кельтські запозичення. Скандинавські запозичення в словниковому складі мови середньоанглійського періоду. Нормандське завоювання і французькі запозичення в середньоанглійському періоді. Ренесанс і запозичення з класичних мов. Лексика новоанглійської і сучасної англійської мови: вплив глобалізації, технологій.</p> <p><b>4. Граматика англійської мови: еволюція морфології та синтаксису.</b> Морфологічна структура давньоанглійської мови: флексії, відмінки, рід. Реформа граматичної системи англійської мови з XI століття. Зміни в системі іменника, прикметника, займенника. Зміни в дієслівній парадигмі та основні етапи розвитку вищезгаданих аналітичних форм. Розвиток граматичної категорії та перфектні конструкції.</p> <p><b>5. Діалекти та соціолінгвістичні аспекти розвитку англійської мови.</b> Регіональні діалекти в Англії.</p>																		
<p><b>Політика оцінювання (розподіл балів і критерії)</b></p>	<p>Рейтинг кожного модуля обчислюється однаково для всіх навчальних дисциплін.</p> <p>Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».</p> <p>У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з</p>																		

усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в рейтинговий бал за роботу протягом семестру шляхом помноження на 10. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити 50.

**Критерії оцінювання аудиторної роботи студента (на практичному занятті)**

Систематизована, творча, логічно побудована відповідь з елементами інновації.	«відмінно»
Продуктивна, але недостатньо вичерпна відповідь; завдання виконані за стандартним рівнем складності, можливі незначні помилки.	«добре»
Репродуктивна відповідь; завдання виконані за репродуктивним видом складності, містять помилки.	«задовільно»
Фрагментарна, не аргументована відповідь; завдання не виконані відповідно до вимог, допущені множинні помилки.	«незадовільно»
Непідготовленість до заняття; невиконання завдань. Відсутність на занятті.	«0»

**Критерії оцінювання самостійної роботи студента**

Інноваційний підхід до самостійно виконаних завдань.	«відмінно»
Творче і самостійне виконання завдань, якісне володіння програмним матеріалом та його доцільне використання у виконанні завдань.	«добре»
Виконання індивідуальних завдань за репродуктивним видом складності за суттєвої допомоги з боку викладача.	«задовільно»
Неглибоке, фрагментарне виконання завдань.	«незадовільно»
Невиконання завдань.	«0»

**Критерії оцінювання результатів поточних текстів для експрес-контролю:**

- ‘відмінно’ – 100 – 90 % правильних відповідей
- ‘добре’ – 89 – 75 % правильних відповідей
- ‘задовільно’ – 74 – 60 % правильних відповідей
- ‘незадовільно’ – 59 % і менше.

**Критерії оцінювання МКР:**

Модульні контрольні роботи оцінюються в 4-бальній системі («відмінно» (5), «добре» (4), «задовільно» (3), «незадовільно» (2)). Ці оцінки трансформуються в рейтинговий бал за МКР.

90%–100% правильно виконаних завдань	«відмінно»	50 балів
89%–75% правильно виконаних завдань	«добре»	40 балів
74%–60% правильно виконаних завдань	«задовільно»	30 балів
59% і нижче правильно виконаних завдань	«незадовільно»	0 балів
Відсутність контрольної роботи	«0»	0 балів

**Семестровий рейтинговий бал** є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР.

**Підсумковий (семестровий) контроль** з навчальної дисципліни проводиться у формі *заліку* за обсягом усього навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу.

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності студента	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – <i>залік</i>	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота студента 2. Модульна контрольна робота (МКР) 3. Залік	50 50

Семестровий контроль з навчальної дисципліни проводиться у формі *заліку* за обсягом усього навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу.

Оцінювання на заліку здійснюється за національною шкалою, за 100-бальною шкалою і шкалою ЄКТС. На заліку екзаменатор виставляє семестровий рейтинговий бал, оцінку за залік (“зараховано / не зараховано”), кількість балів за 100-бальною шкалою й оцінку за шкалою ЄКТС.

Якщо студент не набрав 60 балів, він складає його у період залікової сесії. Якщо студент на заліку отримав підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою “незадовільно”, то, крім цієї оцінки, у відомості обліку успішності йому незалежно від набраного семестрового рейтингового бала виставляється оцінка FX за шкалою ЄКТС і 0 балів за 100-бальною шкалою.

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незадовільно

На заліку у графі відомості обліку успішності “Відмітка про іспит” викладач виставляє:

- оцінку за національною шкалою;
- кількість балів, що відповідає підсумковому рейтинговому балу студента з навчальної дисципліни (кількість балів за 100-бальною шкалою);
- оцінку за шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E).

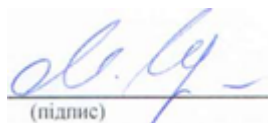
В Індивідуальний навчальний план студент записує точну назву дисципліни (аббревіатури не допускаються), кількість годин і кредитів, підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою, кількість балів за 100-бальною шкалою і оцінку за шкалою ЄКТС.

<p><b>Пререквізити (передумови вивчення дисципліни)</b></p>	<p>Для успішного засвоєння дисципліни студенти повинні володіти знаннями з таких дисциплін: “Вступ до мовознавства”, “Латинська мова”, “Сучасна українська мова”, “Вступ до германської філології”, “Історія англійської мови”, “Практична граматики англійської мови” та ін. Знання та навички, отримані в результаті вивчення цих курсів, створюють необхідну базу для вивчення курсу “Фонетика, лексика, граматики: діахронічний аспект” і мають високий ступінь кореляції з ними.</p> <p>Студенти повинні <i>знати</i>: походження мови та закономірності її розвитку, генеалогічну та типологічну класифікації мов світу, основні структурно-функціональні рівні мови, частини мови, їх граматичні категорії та синтаксичні функції у сучасній англійській, основи граматичної будови сучасної англійської як мови аналітичного типу. Студенти повинні <i>вміти</i>: критично оцінювати традиційні й сучасні теорії походження мови та екстралінгвістичні й інтралінгвістичні закони розвитку мов, класифікувати мови світу за різними ознаками, визначати морфологічні типи мов, аналізувати граматичні ознаки синтетичних та аналітичних мов, оперувати основними лінгвістичними термінами, класифікувати частини мови за основними критеріями, характеризувати сурядні і підрядні словосполучення та реченнєві одиниці, види зв’язку слів у них, характеризувати парадигматичні та синтагматичні відношення між мовними одиницями.</p>
<p><b>Навчально-методичне й інформаційне забезпечення</b></p>	<p>Основні:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A History of the English Language / [ed. by R. Hogg, D. Denison]. — Cambridge : Cambridge University Press, 2006. — 495 p.</li> <li>2. Barber Ch. Early Modern English / Charles Barber. — Edinburgh : Edinburgh University Press, 1997. — 280 p.</li> <li>3. Brinton L. J. The English Language: A Linguistic History / L. J. Brinton, L. K. Arnovik. — Toronto : Oxford University Press, 2006. — 522 p.</li> <li>4. Denison D. English Historical Syntax: Verbal Constructions / David Denison. — London &amp; New York : Longman, 1993. — 530 p.</li> <li>5. Downing A. English Grammar: A University Course / A. Downing, Ph. Locke. — [2nd ed.]. — London, New York : Routledge, 2006. — 610 p.</li> <li>6. Freeborn, D. From old English to standard English: A course book in language variations across time / D. Freeborn. — [2nd ed.]. — Ottawa, Ontario, Canada: Univer. of Ottawa Press, 1998. — 479 p.</li> <li>7. Huddleston R. D. A Student’s Introduction to English Grammar / R. D. Huddleston, G. K. Pullum. — [2nd ed.]. — Cambridge : Cambridge University Press, 2005. — 309 p.</li> <li>8. Miller J. An Introduction to English Syntax / Jim Miller. — Edinburgh : Edinburgh University Press Ltd, 2002. — 190 p.</li> <li>9. The Oxford History of English / [ed. by L. Mugglestone]. — Oxford : Oxford University Press, 2006. — 485 p.</li> <li>10. The Syntax of Early English / [O. Fischer, A. van Kemenade, W. Koopman, W. van der Wurff]. — Cambridge: Cambridge University Press, 2004. — 341 p.</li> </ol> <p>Додаткові:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A Comprehensive Grammar of the English Language / R. Quirk, S. Greenbaum, G. Leech, J. Svartvik ; [ind. by David Crystal]. — Harlow (Essex) : Longman, 2000. — X, 1777 p.</li> <li>2. Biber D. Longman Grammar of Spoken and Written English / D. Biber, S. Johansson, G. Leech. — [6th ed.]. — Harlow : Pearson Education, 2007. — 1204 p.</li> <li>3. Huddleston R. D. The Cambridge Grammar of the English Language / R. D. Huddleston, G. K. Pullum. — Cambridge : Cambridge</li> </ol>

	<p>University Press, 2002. — 1842 p.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Smith J. J. Sound Change and the History of English / Jeremy J. Smith. — Oxford : Oxford University Press, 2007. — 196 p.</li> <li>The Handbook of Historical Linguistics / [ed. by B. D. Joseph, R. D. Janda]. — Oxford : Blackwell Publishing Ltd., 2003. — 881 p.</li> <li>Буніятова І. Р. Еволюція гіпотаксису в германських мовах (IV–XIII ст.) : [монографія] / Ізабелла Рафаїлівна Буніятова. — К. : Вид. центр КНЛУ, 2003. — 327 с.</li> </ol> <p>Інтернет ресурси:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Bosworth Toller's Anglo-Saxon Dictionary online <a href="https://bosworthtoller.com/">https://bosworthtoller.com/</a></li> <li>Concise Anglo-Saxon dictionary by John Clark Hall: <a href="https://archive.org/details/aconciseanglo-saxondictionary?view=theater">https://archive.org/details/aconciseanglo-saxondictionary?view=theater</a></li> <li>Online Etymology Dictionary <a href="https://www.etymonline.com/">https://www.etymonline.com/</a></li> <li>History of the English Language <a href="https://film.britishcouncil.org/resources/film-archive/history-of-the-english-language">https://film.britishcouncil.org/resources/film-archive/history-of-the-english-language</a></li> <li>BBC History of English Language <a href="https://www.youtube.com/watch?v=3UqzBA1LNbE&amp;list=PLHzvYltPyWa-TPD3kKRGvG97wBHUuqVYo">https://www.youtube.com/watch?v=3UqzBA1LNbE&amp;list=PLHzvYltPyWa-TPD3kKRGvG97wBHUuqVYo</a></li> <li>The Entire History of Roman Britain (55 BC - 410 AD) // Ancient Rome Documentary <a href="https://www.youtube.com/watch?v=dvtVLa4uOYc">https://www.youtube.com/watch?v=dvtVLa4uOYc</a></li> </ol>
<p><b>Форми і способи поточного та семестрового контролю</b></p>	<p>Методи контролю передбачають, окрім усного вибіркового та фронтального опитування, поточні міні-тести, письмовий експрес-контроль та підсумковий контроль до кожної теми.</p> <p>Поточний контроль успішності студентів здійснюється протягом семестру. Під час опанування навчальним матеріалом оцінюється аудиторна, самостійна робота та інші види навчальної діяльності студента. Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки і практичних навичок студентів із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях.</p> <p>По завершенні змістовного модуля, наприкінці семестру, студенти виконують модульну контрольну роботу (МКР), яка є складовою підсумкової оцінки.</p> <p>Підсумковий контроль проводиться у формі заліку.</p>

**Затверджено** на засіданні кафедри германської філології, протокол № 1 від «01» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

  
(підпис)

Шутова М.О.  
(ім'я, прізвище)

**Перезатверджено** на засіданні кафедри германської філології, протокол № 13 від «30» квітня 2026 р.

Завідувач кафедри

  
(підпис)

Шутова М.О.  
(ім'я, прізвище)